

Het Nationaal Wielermuseum te Roeselare

Sibylla Goegebuer

Het Nationaal Wielermuseum is gehuisvest in een merkwaardig gebouw. Wat ooit een brandweerkazerne herbergde (met zelfs een watertank op het gelijkvloers) en wat ooit een rechtszaal was op de eerste verdieping, fungeert nu als herinneringsmachine aan het bijzondere verhaal van de Vlaamse wielersport.

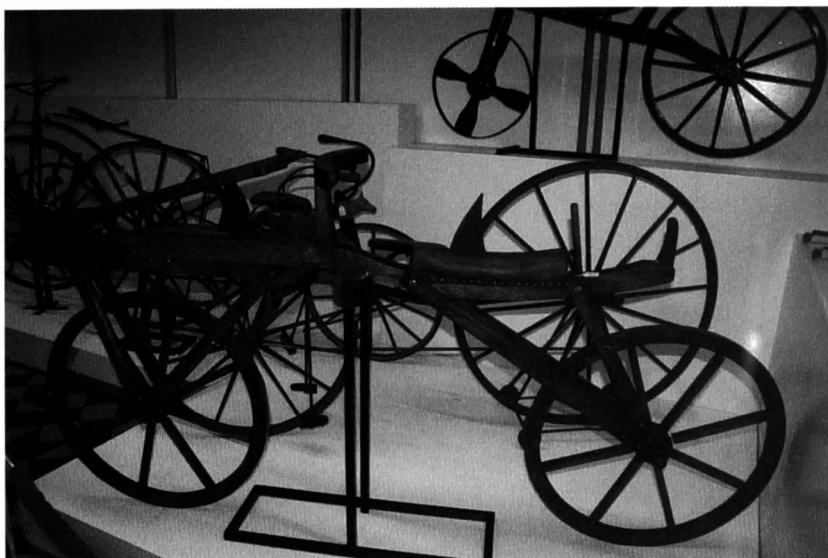
Het museum loochent de oorspronkelijke bestemming van het pand niet. Het laat de prachtige affiche die de plechtige inhuldiging van het arsenaal van de pompiers, op 15 en 16 augustus 1903, bekendmaakt, een ereplaats bekleden. Sporen van een watertank zijn eerbiedvol geïntegreerd in de ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen. Een monumentale open haard herinnert aan de functie van de eerste tentoonstellingsruimte als rechtszaal. De zoldering en de vloer zijn beschermd. Ze worden op een museaal en architectonisch verantwoorde manier in de permanente opstelling opgenomen.

Het museum confronteert de reële wielerwereld met de tot de verbeelding sprekende geschiedenis van de Vlaamse wielersport. Het plaatst de geschiedenis van de Vlaamse wielrennerij in een ruimer historisch kader en geeft een boeiende, visuele synthese van de fiets-geschiedenis. Actuele gegevens en historie - de fantasie van de toeschouwer ontvangt af en toe een ondeugende prik - vullen elkaar prachtig aan. Het occasionele optreden van wielergod Freddy Maertens, permanent museummedewerker, is de kers op de taart.

Eregalerij met van links naar rechts Herman Vanspringel (1943-), Frans Verbeeck (1941-), Eric Leman (1946-), Roger De Vlaeminck (1947-), Walter Godefroot (1943-) en Lucien Van Impe (1946-).

Loopfiets "Draisine" ca. 1820.

Men waant zich af en toe in de imaginaire wereld van de animatiefilm "Les Triplettes de Belle ville".

Twee tentoonstellingsruimtes voor permanente opstellingen en één zaal voor tijdelijke tentoonstellingen, waar ook het onthaal is ondergebracht, leiden het museumparcours in een niet dwingend wandelcircuit. Er is de zaal die een synthese biedt van de fietsgeschiedenis (zaal één: Odiel Defraeye-zaal). Er is de expositieruimte die de wielersport toelicht en enkele wiellegendes in het spotlicht plaatst (zaal twee: Jempi Monséré-zaal). De museuminstallaties in beide zalen behouden een ruimtelijk karakter, wat een belangrijk gegeven is voor een publiek toegankelijke plaats waar aan één thema gebonden objecten van verschillende afmetingen en uit verscheidene periodes zinvol worden samengebracht.

De opstelling in de eerste museumruimte kan men vrij traditioneel noemen. Men kiest voor een chronologische opstelling van de fietsen. De vormgeving roept de wereld van het velodroomparcours voor ogen. Een warme rode begeleidingskleur domineert het geheel. Ze zorgt voor een rustgevende factor in een locatie waar het zich efficiënt en doelgericht voortbewegen op de fiets driedimensionaal wordt geïllustreerd. Wie denkt dat de fiets altijd al een vervoermiddel was met louter twee wielen, heeft vlug door dat hij het bij het verkeerde eind heeft. Wie ervan overtuigd is dat de wereld van de fiets louter tot het mannenimperium behoort, doet er ook beter aan een bezoekje te brengen aan dit Wielersparadijs. Wie denkt dat bij de eerste fietsconstructies het esthetische karakter van een fiets primeert en niet de veiligheid van de bestuurder, zal merken dat de constructeurs constant

op zoek waren en nog steeds zijn naar het bereiken van een gulden evenwicht tussen functionaliteit en artistieke vormgeving. De evolutie van de fietsproductie toont aan hoe de fiets aan populariteit wint en evolueert van speeltje van de adel en gegoede burgerij naar functioneel object, betaalbaar door een ruimere bevolkingsgroep. Het is ook de legerexpansie die ervoor zorgt dat de fiets in Europa aan betekenis wint op het einde van de 19de eeuw. Ze wordt een onuitwisbaar onderdeel van de mobiele volkscultuur. Tot op het einde van de 19de eeuw is de fiets het ambachtelijke eindfabrikaat gerealiseerd met de *toolkit* van de smeden. Omstreeks dat ogenblik verschijnen ook de eerste fietsfabrieken, -handelaars en -beurzen ten tonele. Het eerste kwart van de 20ste eeuw blijft nog een periode van experimenteren. De zoektocht naar geld en roem kondigt zich aan. Fietsen zijn gedoemd de ideale gebruiks- en verkoopitems te worden in een wereld waarin de massaconsumptie toonaangevend wordt. Toch blijft het zoeken naar stabiliteit, beweeglijkheid en duurzaamheid deel uitmaken van het constructieproces van de fiets. Dit zijn slechts enkele van de vele punten waaraan in de museumopstelling aandacht wordt besteed. Ze vormen de rode draad van het verhaal van de fietsgeschiedenis. Bijschriften en randglossen verlenen extra uitleg en maken de bezoekers vertrouwd met verscheidene types van fietsen: de "célérifère", de "draisine" of "velociped", de "hobby horse" of "dandy horse", de "Macmillan" en "Michaux", de "Ariel", de "bicyclette" of "safety", de "Rover" veiligheidsfiets, ...

Men schetst een degelijk beeld van de evolutie van de fiets, van bij de oorsprong tot nu. Het museumbeleid stelt zich tot doel de evolutie van de fiets te blijven volgen door het handhaven van een collectie- en

Veiligheidsfiets "Adler"
(Duitsland) ca. 1888.

Hedenkingsplaat voor de leden van de Belgische Wielrijdersbond overleden tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog.

tentoonstellingsbeleid en programma publiekswerking die perfect op elkaar worden afgestemd. De meeste aandacht zal blijven uitgaan naar de 19de-eeuwse fietswereld. Het gaat namelijk om erfgoed dat heel wat problemen van conservatie dient te trotseren.

Een keurige rij tentoonstellingsaffiches leidt de bezoeker naar de expositiezaal toegewijd aan het fenomeen wielersport. Enkele blikvangers eisen de aandacht voor zich op. De tentoongestelde voorwerpen zijn een kleurrijke mix van beeldmateriaal en objecten. Het tentoongestelde is ook meer verscheiden dan het materiaal geëxposeerd in zaal één. Dit eist meteen een levendige, minder traditionele opstelling. Het museum slaagt er wonderwel in de wielersport te belichten als één compact en duidelijk Vlaams en zelfs internationaal verschijnsel. Het respecteren van een chronologische volgorde helpt ook hier de logische samenhang van het tentoongestelde te behouden. Verdwenen wielersportactiviteiten prikkelen de fantasie van de toeschouwer. Helden en legendes van de wielersport worden in de bloemetjes gezet. Er is het fotomateriaal dat de eerste wielersportclubs toont. De eerste koersen in parken worden geïllustreerd. Medailles, affiches en vlaggen herinneren aan het feestelijke karakter dat ieder wielersportfeest heeft. Deelnemers en toeschouwers worden ondergedompeld in het feestrumoer dat deze sporttak begeleidt. Ze maken voluit deel uit van de marketingpolitiek die het wielrennen omhult. De museumbezoeker wordt zonder het te merken in het sportieve verhaal geïntroduceerd. Hij volgt de evolutie mee van de verschillende wielerrondes; ziet hoe grote wedstrijden opgang maken omstreeks 1920-1935. Hij merkt hoe de rondes meer en meer worden uitgebreid. Hij wordt gewaar hoe geliefd het wielrennen als sporttak wordt. Hij participeert

Herenfiets, Cyrille Van Hauwaert (België) ca. 1935.

aan de periode van de hoogbloei van de wielerveden. Het romantische verhaal wordt af en toe geconfronteerd met een vleugje harde realiteit. De wetenschap en techniek oefenen invloed uit op de evolutie van de fiets als instrument dat de competitiefeer binnen het sportieve gebeuren beïnvloedt. De technische opgang van de fiets, de inbreng van de wetenschap, het sportieve element, het fietsen als hobby en recreatie, het competitief fietsen, doping en dopingcontrole, worden in de museumopstelling op gelijke voet behandeld. Het stelt de bezoeker in staat om een eigen oordeel te vormen over de verschillende items die in het museum worden getoond.

De museumcorner met de Vlaamse wielerveden of *Flandriens*, dé machtsblok op de Vlaamse wielerveden, bekleedt een ereplaats twee. Namen van boegbeelden als Michel De Baets, Aloïs Persijn, Pier Van de Velde, Achiel Depauw, Leon Buysse, Arthur Maertens, Cesar De Baets, René Anno, Emiel Aerts en Henri Van Lerberghe, wielerveden van de eerste lichte *Flandriens*, klinken ook nu nog als muziek in de oren.

Het Nationaal Wielervedenmuseum is een interactief museum. Bezoekers leren de wereld van de fietsen en fietsonderdelen appreciëren. Het gaat om meer dan een kennismaking met. Het gaat om een wetenschappelijk en educatief verantwoorde introductie in het verhaal van de fiets als recreatiemiddel voor de gegoede burgerij en adel, als populair en functioneel vervoermiddel, als recreatie-item, verdrongen door de auto, moto en bromfiets. Het museum visualiseert dagelijks de historie van de rol van de Vlaamse wielervedenrij binnen het nationale en zelfs binnen de mondiale wielervedengeschiedenis. Benoni Behey

wordt ten tonele gevoerd, Rik Van Looy, Eddy Merckx, naast Johan Museeuw en zelfs Lance Armstrong, om er maar enkele te noemen.

Het Nationaal Fietsmuseum Velorama te Nijmegen staat het Nationaal Wielermuseum met raad en daad bij. Men kan vanaf 1 februari tot en met 15 december dagelijks van het schouwspel genieten. Jaarlijks genieten zo'n 15000 bezoekers van het spektakel. Het museum werkt thans aan het bereiken van een erkenning door de Vlaamse Gemeenschap. De permanente collectie wordt rijkelijk aangevuld met tijdelijke tentoonstellingen die altijd aansluiten bij de permanente collectie van het museum. Hetzelfde kan worden gezegd van de overige educatieve activiteiten. Men heeft het plan opgevat om een beeldbank met fotomateriaal op te starten. Jongeren kunnen van een bijzondere rondleiding genieten waarbij fietsen deskundig worden gemonteerd en gedemonteerd. Het onthaal gebeurt met een video-film. Groepen die uit meer dan vijftien personen bestaan worden verplicht door een gids rondgeleid. Het museum onderhoudt goede contacten met de Vzw Vriendenkring Stedelijke Musea Roeselare. Deze vriendenkring beheert ook een wielerscommissie. Leden ontvangen een museumjaarboek met een jaarverslag en artikelen.

Geef toe, met een dergelijk wetenschappelijk en educatief verantwoord aanbod verdient het Nationaal Wielermuseum zijn plaats in het kaartenboek van de Vlaamse museumwereld.

Nationaal Wielermuseum: INFO**Algemeen:**

Nationaal Wielermuseum

Polenplein 15

8800 Roeselare

t. 051/26 87 40

f. 051/26 87 41

www.roeselare.be

wielermuseum@roeselare.be

Kalender van het Nationaal Wielermuseum 2005

1 februari - 2 april: Kunsttentoonstelling "3xK" - triplexpositie met werk van E. De Corte, A. van den Heuvel en F. Bruynooghe

5 maart - 30 april: fototentoonstelling "Wielervolk" - fotocollage in het teken van de Ronde van Vlaanderen en meer bepaald van de volksmassa langs de Kwaremont, de Muur van Geraardsbergen en andere locaties.

31 maart - 2 april: Vlaamse Wielerweek (in samenwerking met Dienst voor Toerisme) - 31 maart Louis De Pelsmaeker, Freddy Maertens, Eric Leman en Michel Pollentier halen Ronde-ervaringen boven; historicus Frederik Backelandt geeft een lezing over het wielersflamingantisme - 1 april doctor Dries Vanysacker van de KULeuven en conservator Patrieck Geldhof stellen de publicatie "En de broodrenner, hij fietste verder. Het wielrennen in België tijdens WO II" voor - 2 april wielersflamingantisme wandeling in Roeselare

9 april: Freddy Maertens Classic (samen met de badsteden Middelkerke en Westende)

17 april - 28 mei: "Het gevaar van het fietsen" naar aanleiding van de Erfgoeddag op 17 april (thema "gevaar van erfgoed - erfgoed in gevaar")

9 juli - 1 oktober: tentoonstelling "60 jaar Eric De Vlaeminck"

30 september - 9 oktober: "Spaanse furie op twee wielen" (in het kader van de Internationale Week te Roeselare)

14 oktober - 15 december: foto-expositie "Wielersflamingantisme" van fotograaf Paul Declodt